



KUVATAITEEN OPS 2016

Mikä kuvataiteen opetuksessa muuttuu?

Työpajan kulku:

- Opsin esittelyä 30 min
- Miellekarttoja sisältöalueista 15 min (Popplet)
- Hyviä kuvikseen liittyviä Ipad applikaatioita ja oppimateriaaleja 5-10 min (peda.net)
- Ideoita oppiaineiden väliseen yhteistyöhön 10 min (peda.net)
- Palaute ja kommentit opsista 5-10 min (peda.net)



Mikä kuvataiteen opetuksessa muuttuu?

Mira Kallio-Tavin,
kansainvälisen taidekasvatusen lehtori,
Aalto-yliopisto

Jäsennän muutoksen kuvataiteen osalta kolmitahoisesti. Ensiksi, vaikka oppilaiden omat visuaaliset elämismaailmat ovat aina olleet tärkeä osa kuvataiteen opiskelua, ovat ne nyt rakenteellisestikin osana opetussuunnitelmaa.

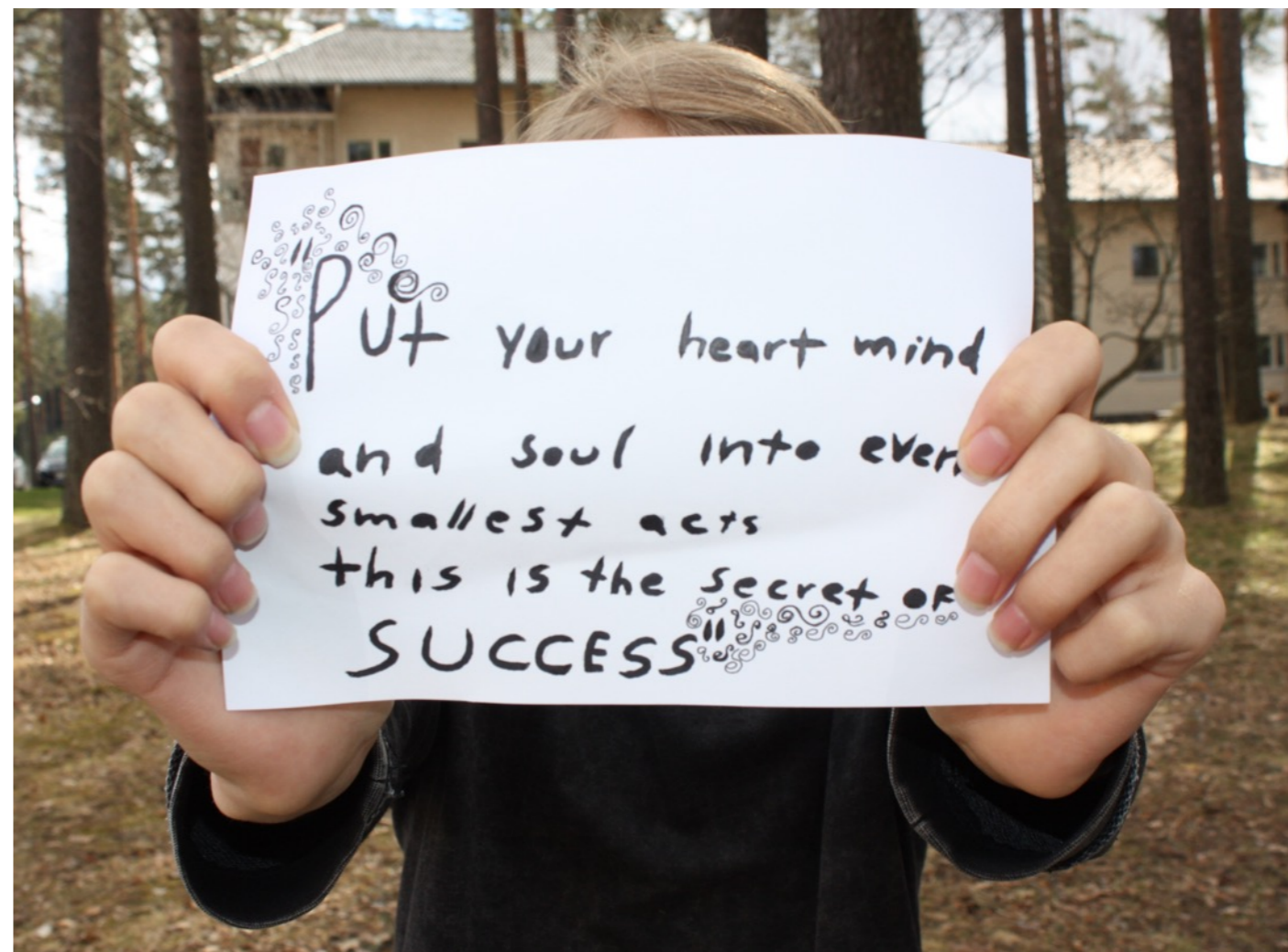
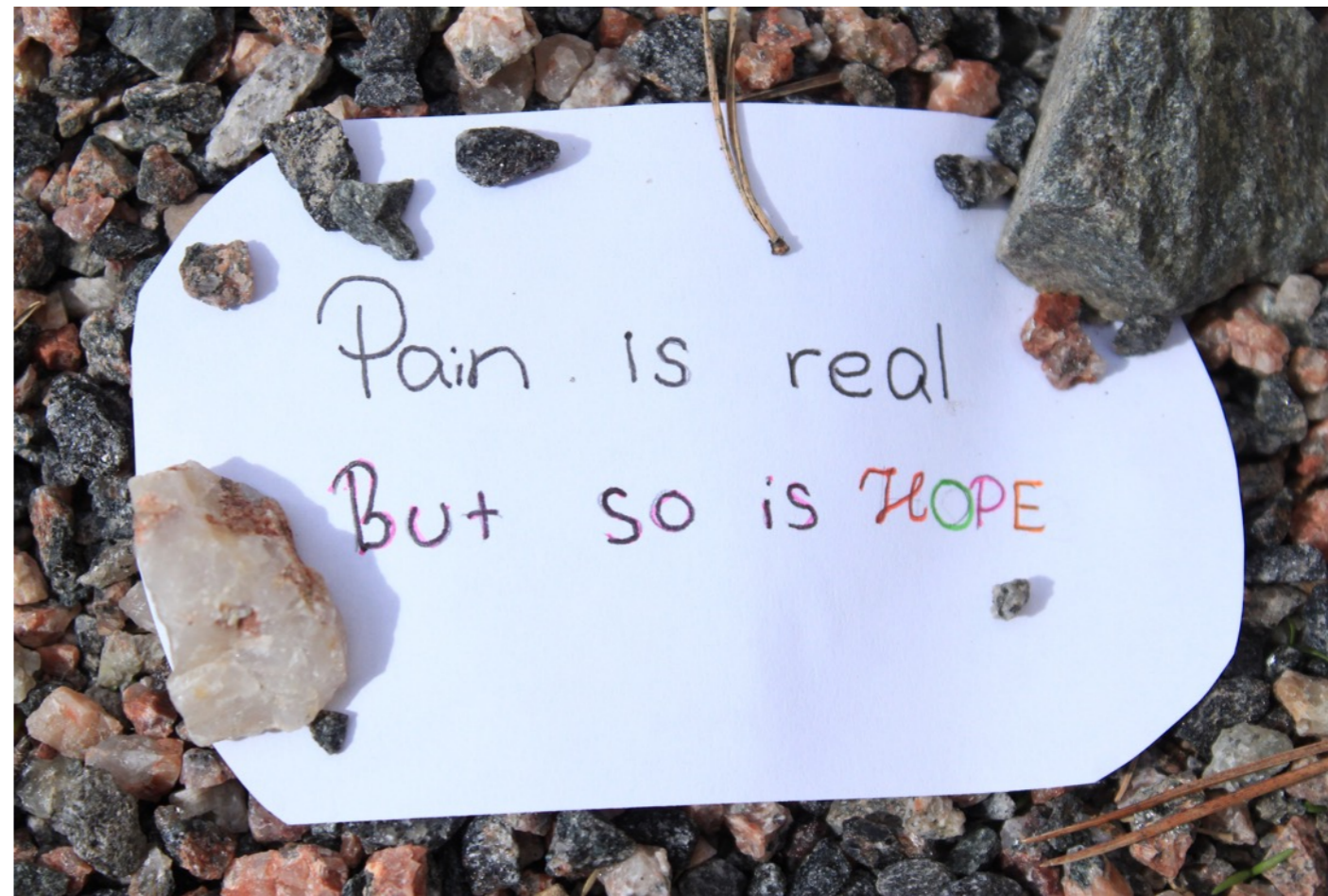
Toiseksi, ilmiökeskeinen ja tutkiva oppiminen liittyvät läheisesti nykytaidekasvatukseen, jossa nykytaiteen strategioita hyödyntäen oppilaat voivat arvioida, kyseenalaistaa ja uudelleen määritellä ympäröivää visuaalisuuttaan.

Kolmanneksi, suomalaisen kulttuurin moniarvoistuminen nähdään tärkeänä sisältönä kuvataiteen uudessa opsissa. Muutos edellisiin opetussuunnitelmiin on tässä kohdassa ehkä kaikista suurin.



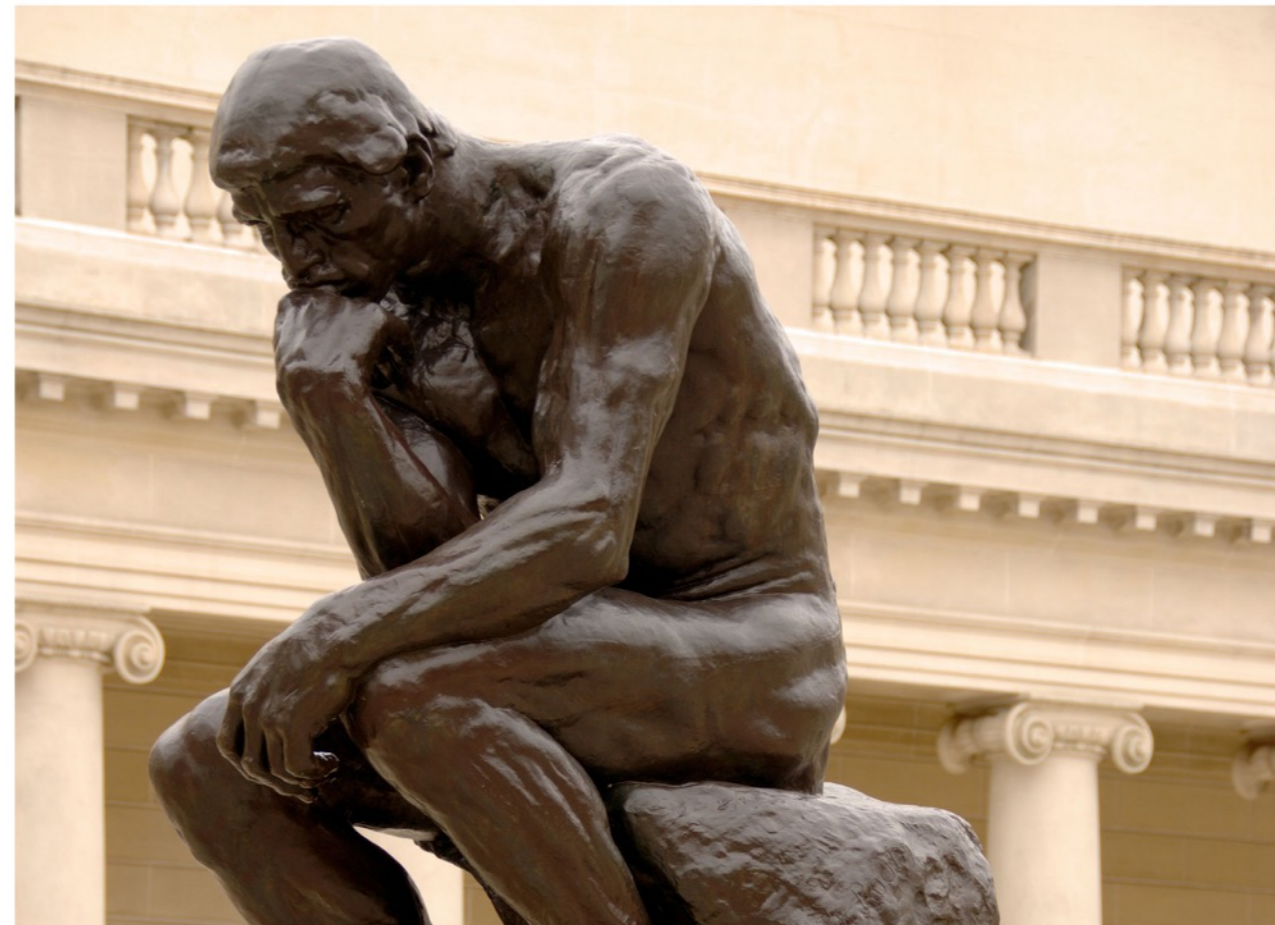
Hannele Parviala,
Kuvataiteen lehtori,
Helsingin Normaalilyseo, Helsingin yliopisto

Merkittävin muutos lienee kuvataiteen tavoitteiden ja sisältöalueiden uudenlainen jaottelu ja etenkin oppilaiden omien omien kuvakulttuurien entistä voimakkaampi painotus yhtenä opetuksen sisältöalueena. Peruslähtökohtana on oppilaiden eläminen ja oman identiteetin rakentaminen/ rakentuminen jatkuvasti muuttuvan visuaalisen kulttuurin keskellä. Tavoitteena on tarjota kuvataideopetuksen kautta hyviä eväitä itsen ymmärtämiseen.



Johanna Pitkänen,
Kuvataiteen opettaja,
Tampereen yliopiston normaalikoulu

Uusi kuvataiteen opsi lähestyy opetusta selkeäsi nykytaiteen näkökulmasta ja hyödyntää sen käyttämiä menetelmiä, kuten tutkivaa ja kokeilevaa otetta, moniaistisuutta, ajankohtaisuutta ja yhteistyötä. Yksi selkeimmistä muutoksista lienee se, ettei opetussuunnitelma enää sisällä pitkiä listoja tekniikoista, materiaaleista ja tavoista lähestyä käsiteltävää aihetta, vaan tarjoaa mahdollisuuden valita erilaisia kuvan tuottamisen ja tulkinnan tapoja joustavasti tarpeen mukaan.



Marjo Räsänen,
Kuvataidekasvatuksen yliopistolehtori,
Turun yliopiston opettajakoulutuslaitos

Oppiaineemme luonne osana arvokasvatusta on tehty näkyväksi. Kulttuurinen moninaisuus on selkein uusi painopistealue. Sisällöissä ”perinteinen” taide ymmärretään osaksi laajempaa visuaalista kulttuuria. Taidemaailmojen moninaisuutta ja niiden rajakäyntiä muun visuaalisen kulttuurin kanssa korostetaan. Kuvataide ymmärretään identiteetin rakentamisen ja yhteisöllisen vaikuttamisen välineeksi.



Mirja Hiltunen,
Professori, kuvataidekasvatus,
Lapin yliopisto

Kuvataiteen keskeisenä tehtävänä on kulttuurisen moninaisuuden tutkiminen ja ilmaiseminen taiteen keinoin. Kyse on ilmiökeskeisestä työskentelystä taiteen traditioita ja aikalaistaiteen toimintatapoja hyödyntämällä.

Henkilökohtaisten merkitysten rinnalla painotetaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin yhteiskunnallisten merkitysten tarkastelua, sekä mahdollisuutta myös osallistumiseen ja vaikuttamiseen.

Konkreettisesti muutos näkyy myös toisiaan täydentävissä sisältöalueissa, joissa on vältetty pikkutarkkoja sisältökuvauksia.



Juha Vakkilainen,
Kuvataiteen lehtori,
Salpausselän peruskoulu, Lahti

Suurin muutos aikaisempaan verrattuna on se, että kuvataideopetuksen sisältöalueiden keskiöön on nostetaan oppilaan omat kuvakulttuurit. Tämä on mielestäni perusteltua: Itselle tuttujen ja merkityksellisten ilmiöiden kautta on motivoivaa tutustua uusiin asioihin. Uuden oppiminen tapahtuu itselle tutuista ja tärkeistä asioista käsin. Oppilaille tutut asiat saavat syvempiä merkityksiä yhdistyessään osaksi laajempia visuaalisen kulttuurin ilmiöitä.



Kuvataiteen ops Orimattilassa

Kunnallinen painotus kuvataiteessa:

Opimme itsestämme, toisistamme, ympäristöstämme ja maailmastamme kuvataiteen työtapoja, välineitä ja käsitteitä kriittisesti hyödyntäen yksin ja yhdessä.

Tunnumme itsemme ja huomioimme toiset visuaalisessa kulttuurissa toimiessamme sekä harjoitteleamme samalla elämänhallintataitoja.

Toimimme vuorovaikutuksessa muiden kanssa tasa-arvoisesti rakentaen yhdessä kestäväää tulevaisuutta.

Iloitsemme osallisuudesta ja visuaalisen kulttuurin taitojen karttumisesta sekä yhdessä tekemisestä.



Miksi kuvista?

- 1. Tutkitaan ja ilmaistaan kulttuurista moninaisuutta taiteen keinoin.**
(T1-T10)
- 2. Kuvien tuottamisella ja tulkitsemisellä vahvistetaan oppilaan identiteetin rakentumista.**
(T1- T11)
- 3. Kehitetään kykyä ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä.**
(T1-T3, T6-T11)
- 4. Kannustetaan monilukutaidon kehittämiseen hyödyntämällä visuaalisuutta.**
(T1-T11)
- 5. Tuetaan oppilaan kriittisen ajattelun kehittämistä.**
(T1- T3, T6-T11)
- 6. Rohkaistaan vaikuttamaan taiteen keinoin omaan kestävään elinympäristöön ja yhteiskuntaan sekä tulevaisuuteen.**
(T1-T3, T5-T11)
- 7. Annetaan visuaalisia välineitä itseilmaisuun.**
(T3-T5, T9)
- 8. Luodaan mahdollisuuksia yhteistoiminnalliseen työskentelyyn ja yhteistyöhön koulun ulkopuolisten tahojen kanssa.**
(T2, T5, T6, T11)



Sisältöjen vertailu luokkatasoittain

S1 Omat kuvakulttuurit:

1-2

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. **Oppilaita rohkaistaan tutustumaan toistensa kuvakulttuureihin.** Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. **Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden arjessa, lähiympäristössä ja vuorovaikutuksessa.**

3-6

Opetuksen sisällöiksi valitaan oppilaiden tekemiä kuvia ja kuvakulttuureja, joihin he osallistuvat omaehtoisesti. **Oppilaiden kuvakulttuureja tarkastellaan suhteessa muihin kuvakulttuureihin.** Omia kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. **Opetuksessa käsitellään omien kuvakulttuurien merkitystä oppilaiden osallistumiselle eri yhteisöissä, ympäristöissä ja yhteyksissä.**

Esimerkki 1.-2.luokka:

Omilla kuvakulttuureilla tarkoitetaan oppilaan omiin mielenkiintoihin liittyviä ja hänen arjessaan esiintyviä visuaalisen kulttuurin tuotteita (esim. kirjoja, satuja, sarjakuvia, TV-ohjelmia, pelejä, valokuvia, fanikuvia).

- Oppilaita rohkaistaan keskustelemaan, kuuntelemaan ja arvostamaan toisten mielipiteitä.
- Kuvien tuottamisella ja tulkitsemisellä vahvistetaan oppilaan identiteetin rakentumista.
- Oppilaita ohjataan lähestymään tutkittavia aiheita moniaistisesti. Kuvallisen työskentelyn lähtökohtana voidaan käyttää esim. leikkejä, satuja, tarinoita, pelejä, loruja, lauluja, draamaa ja mediaa.
- Mahdollisuuksien mukaan tehtäviä lähestytään ilmiökeskeisesti, jolloin oppimiskokonaisuuksista saadaan pidempikestoisia.

S2 Ympäristön kuvakulttuurit:

1-2

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana.

Opetuksessa keskitytään oppilaiden lähiympäristön ja sen medioiden käsittelyyn.

3-6

Opetuksen sisällöt valitaan erilaisista ympäristöistä, esineistä, mediakulttuureista ja virtuaalimaailmoista. Sisältöjä valitaan monipuolisesti rakennetuista ja luonnon ympäristöistä sekä mediasta. Opetuksen sisältöjä valitaan myös vakiintuneita kuvakulttuureja uudistavista, erilaisten yhteisöjen ja ryhmien tuottamista kuvista ja visuaalisen kulttuurin ilmiöistä. Ympäristön kuvakulttuureja käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään oppilaiden laajenevaa elinpiiriä ja medioiden merkitystä yhteiskunnassa.

Esimerkki 1-2. luokka:

Ympäristöllä tarkoitetaan oppilaan lähiympäristöä, kuten kotia ja koulua. Esineillä tarkoitetaan lähiympäristöön liittyviä arkipäivän tavaroita, tauluja, julisteita, pakkauksia, logoja, esineitä, astioita, tekstiilejä jne. Medialla tarkoitetaan esim. lapsiin kohdistuvia mainoksia, oppilaiden käyttämiä pelejä, ja verkkosivuja, TV-ohjelmia, elokuvia, sovelluksia ja tieto- ja viestintätekniikan välineitä.

- Oppilasta kannustetaan havainnoimaan kuvallisesti tutkimaan rakennettua ympäristöä, luonnonympäristöä ja hänelle tuttua esinemaailmaa sanallisesti ja kuvallisesti.
- Työskentelyssä hyödynnetään vuodenaikojen ja kuukausien vaihteluita
- Oppilasta ohjataan käyttämään erilaisia kuvallisia havainnointitapoja (esim. luonnostelu ja valokuvaus)

S3 Taiteen maailmat:

1-2

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat tutustuvat kuvataiteen maailmaan tarkastelemalla erilaisia teoksia, aihepiirejä ja ilmiöitä. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään taideteoksiin ja niiden kokemiseen liittyvää kulttuurista moninaisuutta.

3-6

Opetuksen sisällöt valitaan eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotetusta kuvataiteesta. Oppilaat perehtyvät taiteelle ominaisiin toimintatapoihin, taiteen eri lajeihin sekä erilaisiin käsityksiin taiteesta. Taideteoksia käytetään kuvallisen työskentelyn lähtökohtana. Opetuksessa käsitellään kulttuuri-identiteetin vaikutusta taiteen tekemiseen ja vastaanottamiseen.

Esimerkki 6.luokka:

Eri aikoina tuotettu taide tarkoittaa taidetta esihistoriasta nykyaikaiseen. Eri ympäristöissä tuotettu taide tarkoittaa taidetta joka ei ole esillä museoissa tai gallerioissa (esim. julkinen taide, veistokset, katutaide, ympäristötaide jne.). Oppilaiden tutkittavaksi ja oman työskentelyn lähtökohdaksi valitaan tasapuolisesti eri taidetyylejä edustavia teoksia ja taitelijoita:

- Havainnointiin perustuva esittävä taide
 - Tunteita kuvaava ekspressiivinen taide
 - Ei esittävä eli formalistinen taide
 - Postmoderni, eli nykyaikainen taide
-
- Oppilasta kannustetaan tutkimaan ja ilmaisemaan kulttuurisesti moninaista todellisuutta taiteen keinoin. Kulttuurilla tarkoitetaan erilaisia ryhmiä, joissa yhteistä on esim. etnisyys, maantiede, uskonto, elämäntapa, sukupuoli, kieli, ikä, harrastus.

Kuvataiteen tavoitteet

- **Kuvataiteen tavoitteet T1-T11 on jaettu neljän eri teeman alle.**
- **Kaikki tavoitteet toteutuvat kaikilla luokkatasoilla.**

- **Visuaalinen havaitseminen ja ajattelu T1-T3**
- **Kuvallinen tuottaminen T4-T6**
- **Visuaalisen kulttuurin tulkinta T7-T9**
- **Eettinen, ekologinen ja eettinen arvottaminen T10-T11**



Esimerkkejä tavoitteiden vertailusta eri vuositasoilla

T2

1-2 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan

3-6 rohkaista oppilasta keskustelemaan havainnoistaan ja ajatuksistaan sekä harjoittelemaan näkemystensä perustelemista

7 rohkaista oppilasta keskustelemaan omista ja muiden havainnoista ja ajatuksista sekä perustelemaan näkemyksiään

T6

1-2 kannustaa oppilasta tarkastelemaan kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa ja muiden kuvissa

3-6 ohjata oppilasta tutustumaan erilaisiin kuvallisen viestinnän tapoihin ja käyttämään kuvallisen vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

7 rohkaista oppilasta ilmaisemaan mielipiteitään sekä soveltamaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja omissa kuvissaan

T7

1-2 ohjata oppilasta käyttämään kuvataiteen käsitteistöä sekä tarkastelemaan erilaisia kuvatyyppejä

3-6 ohjata oppilasta tarkastelemaan kuvia eri lähtökohdista ja eri yhteyksissä sekä pohtimaan todellisuuden ja fiktion suhdetta

7 ohjata oppilasta soveltamaan kuvallisia, sanallisia ja muita kuvatulkinnan menetelmiä

T8

1-2 kannustaa oppilasta tunnistamaan erilaisia taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuotteita lähiympäristössään

3-6 ohjata oppilasta tarkastelemaan taidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista sekä pohtimaan historiallisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutusta kuviin

7 ohjata oppilasta tarkastelemaan taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista

T9

1-2 innostaa oppilasta tekemään kuvia oman elinympäristön, eri aikojen ja eri kulttuurien tarkastelun pohjalta

3-6 innostaa oppilasta kokeilemaan eri aikojen ja kulttuurien kuvailmaisun tapoja omissa kuvissaan

7 ohjata oppilasta ottamaan kantaa taiteessa, ympäristössä ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin

Kuvataiteen ops Orimattilassa, huom. painotus luokkatasoittain

1. ja 2. luokka

<https://peda.net/orimattila/opetussuunnitelma/ol3/13-luonnos/1ov1/13-4-9-kuvataide/ktlksv1l?session-tid=522252a4-3166-4e27-9d3f-45008953f07b>

Arvioinnissa huomioitavia asioita:

- Oppilaat otetaan mukaan opetuksen suunnitteluun, sisältöjen, menetelmien ja välineiden valintaan.
- Opettajan antaman, oppimisprosessia näkyväksi tekevän ja oppimista edistävän palautteen tulee auttaa oppilaita hahmottamaan ja ymmärtämään
 - mitä heidän on tarkoitus oppia
 - mitä he ovat jo oppineet
 - miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoriutumistaan
- Oppilasta ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen sekä tehtävän aikana että niiden päätteeksi.
- Oppilasta rohkaistaan tunnistamaan omia vahvuuksia.
- Oppilaita ohjataan pitkäjänteiseen ja kiireettömään työskentelyyn, johon kuuluu työn tavoitteiden määrittely, luonnostelu, tekniikan harjoittelu, työn tekeminen ja sen arviointi
- Töitä pyritään suunnittelemaan laajempien teemojen ympärille (esim. luonto, juhlapyhät jne.)

Arviointimenetelmiä:

- Harjoitellaan oppilaiden kanssa antamaan kannustavaa suullista palautetta ja vastaanottamaan sitä.
- Arvioinnilla tuetaan pitkäjänteisten työskentely- ja työtapojen, itsearviointitaitojen, kuvan tuottamisen ja tulkinnan perustaitojen sekä taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta.
- Keskustellaan yhdessä työskentelyprosessista sekä valmiista työstä.
- Pari- ja ryhmätyöskentelyä, vertaisarviointia
- Opettajan arviointi on kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaan yksilöllisen edistymisen huomioivaa.
- Opettajan arviointi rohkaisee ilmaisemaan omia ajatuksia ja arvostamaan muiden näkemyksiä.

3.-6. luokka

<https://peda.net/orimattila/opetusuunnitelma/ol3/1vmosotjksl/tjkvnl/14-4-11-kuvataide/ktlksv3l>

Arvioinnissa huomioitavia asioita:

- Oppilaat otetaan mukaan opetuksen suunnitteluun, sisältöjen, menetelmien ja välineiden valintaan.
- Opettajan antaman, oppimisprosessia näkyväksi tekevän ja oppimista edistävän palautteen tulee auttaa oppilaita hahmottamaan ja ymmärtämään
 - mitä heidän on tarkoitus oppia
 - mitä he ovat jo oppineet
 - miten he voivat edistää omaa oppimistaan ja parantaa suoriutumistiaan
- Oppilasta ohjataan perustelemaan omassa työssä tehtyjä valintoja
- Oppilasta ohjataan asettamaan töilleen tavoitteita ja kehittämään kuvailmaisuaan kokeilemalla uusia asioita.
- Oppilasta ohjataan omien ajatusten ilmaisemiseen ja toisten näkemysten arvostamiseen sekä tehtävän aikana että niiden päätteeksi.
- Oppilasta rohkaistaan tunnistamaan omia vahvuuksia.
- Oppilaita ohjataan pitkäjännitteiseen ja kiireettömään työskentelyyn, johon kuuluu työn tavoitteiden määrittely, luonnostelu, tekniikan harjoittelu, työn tekeminen ja sen arviointi
- Töitä pyritään suunnittelemaan laajempien teemojen ympärille

Arviointimenetelmiä:

- Ripustetaan työt yhdessä
- Keskustellaan yhdessä työskentelyprosessista sekä valmiista töistä.
- Harjoitellaan oppilaiden kanssa antamaan kannustavaa suullista ja kirjallista palautetta ja vastaanottamaan sitä.
- Pari- ja ryhmätyöskentelyä, vertaisarviointia
- Itsearviointilomake
- Opettajan arviointi on kannustavaa, ohjaavaa ja oppilaan yksilöllisen edistymisen huomioivaa.
- Opettajan arviointi rohkaisee ilmaisemaan omia ajatuksia ja arvostamaan muiden näkemyksiä.
- Oppilaat otetaan mukaan opetuksen suunnitteluun, sisältöjen, menetelmien ja välineiden valintaan
- Arvioinnissa havainnoidaan erityisesti kuvien tuottamiseen, vastaanottamiseen ja tulkitsemiseen liittyvien taitojen kehittymistä
- Dokumentoidaan töitä ja työskentelyvaihteita, kerätään yksinkertaista portfolioa

Hyviä Ipad applikaatioita ja oppimateriaaleja 5-10 min

- Kerro tämän hetken hyvistä kuvataiteen työskentelyyn liittyvistä applikaatioista.
- Kerro applikaation nimi ja mihin työskentelyyn se liittyy
- Tee lisäykset kuvataiteen tukimateriaaliin peda.net-sivuille.



Kommenteja kuvataiteen uudesta opsista ja ideoita oppiaineiden väliseen yhteistyöhön 15 min

- Kerro ajatuksiasi uudesta opsista. Tee kommentit suoraan peda.net sivuille joko vuosiluokkien 1-2 kuvataiteen avattujen sisältöjen alle.

KIITOS!!!!

